

Gendergerelateerd geweld tegen vrouwen – een Europees onderzoek

Artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie erkent het recht gevrijwaard te blijven van discriminatie, ook op grond van geslacht.

Beleidscontext

Zowel de resolutie van het Europees Parlement over de uitbanning van geweld tegen vrouwen (26 november 2009) als de conclusies van de Raad van de Europese Unie over uitbanning van geweld tegen vrouwen (8 maart 2010) onderstrepen het gebrek aan periodieke en vergelijkbare gegevens over geweld tegen vrouwen in de Europese Unie (EU). Een aantal EU-lidstaten heeft weliswaar relevante onderzoeken verricht, maar de resultaten zijn óf niet vergelijkbaar óf niet actueel.

Daarom richtte het Europees Parlement in zijn resolutie betreffende het programma van Stockholm (25 november 2009) een verzoek aan het FRA om “betrouwbare en vergelijkbare statistische gegevens over alle vormen van discriminatie [...] te bundelen en te publiceren en drong het aan “op gelijke behandeling van de verschillende vormen van discriminatie, met inbegrip van vergelijkende gegevens over geweld tegen vrouwen in de EU”.

Betrouwbare en vergelijkbare gegevens zijn van cruciaal belang om de reikwijdte van het fenomeen te beoordelen en passende oplossingen te vinden.

Kernproblemen

Geweld tegen vrouwen in de EU

Geweld tegen vrouwen blijft nog altijd een dringend probleem in alle lidstaten van de EU. Het ondermijnt de grondrechten van vrouwen, zoals waardigheid, toegang tot de rechter en gendergelijkheid. De invloed van geweld tegen vrouwen reikt verder dan de personen die er rechtstreeks bij betrokken zijn – slachtoffer(s) en dader(s) – en raakt ook gezinnen, gemeenschappen en de samenleving als geheel.

Gelijkheid van vrouwen en mannen is een kernbeginsel van de EU. Het is erkend in de verdragen van de EU en

in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Geweld tegen vrouwen komt indirect ter sprake in verschillende artikelen van het Handvest – zoals menselijke waardigheid (artikel 1), het recht op leven (artikel 2) en het recht op menselijke integriteit (artikel 3), het verbod van foltering en van onmenselijke of vernederende behandelingen of straffingen (artikel 4), het recht op vrijheid en veiligheid (artikel 6) en non-discriminatie (artikel 21). In haar “Strategie voor de gelijkheid van vrouwen en mannen 2010–2015” (21 september 2010) bevestigt de Europese Commissie opnieuw dat de EU vastberaden is gendergerelateerd geweld te bestrijden.

Het onderzoek van het FRA over geweld tegen vrouwen

In 2011 en 2012 zal het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten (FRA) in de hele EU een onderzoek naar geweld tegen vrouwen uitvoeren. Dit is het eerste onderzoek in zijn soort waarbij 40 000 vrouwen uit alle 27 EU-lidstaten en Kroatië steekproefsgewijs zullen worden gekozen en ondervraagd. Dit onderzoek zal de degelijke, vergelijkbare gegevens opleveren die beleidsmakers nodig hebben om doordachte, doelgerichte beleidsmaatregelen te formuleren waarmee dit geweld kan worden bestreden.

De specifieke doelstellingen van het onderzoek zijn:

- de nodige bewijzen verschaffen aan belanghebbenden, zoals beleidsmakers, functionarissen en niet-gouvernementele organisaties, zodat zij hun beleid en andere maatregelen kunnen afstemmen op de bestrijding van geweld tegen vrouwen;
- voor het eerst vergelijkbare gegevens uit de hele EU verschaffen over de omvang en aard van de ervaringen van vrouwen met fysiek, seksueel en psychologisch geweld en intimidatie – en over de vraag of zij deze ervaringen melden en wat voor respons zij krijgen als zij dat doen;
- bijdragen tot de verzameling van gegevens voor de ontwikkeling van indicatoren die zullen worden gebruikt om geweld tegen vrouwen en de reacties daarop door te lichten.

Het meten van geweld tegen vrouwen

Het doel van dit onderzoek is de “dagelijkse” ervaringen van vrouwen met geweld in de voorbije twaalf maanden, en vanaf de leeftijd van 15 jaar, vast te leggen. Met geweld wordt bedoeld **fysiek, seksueel en psychologisch geweld**, intimidatie en belaging door huidige en voormalige partners en door niet-partners. Het onderzoek beoogt ook **ervaringen met geweld vóór de leeftijd van 15 jaar** te meten om een volledig beeld te krijgen van de ervaringen van vrouwen tijdens hun hele leven.

Het onderzoek zal met name de ervaringen met geweld in verschillende omgevingen, zoals thuis en op het werk, bekijken evenals vormen van geweld/intimidatie die worden gepleegd met behulp van nieuwe communicatietechnologie, zoals sms-berichten of sociale netwerksites. Het onderzoek zal ook vragen bevatten over de frequentie en ernst van het geweld, de fysieke, emotionele en psychologische gevolgen ervan, het gebruik van gezondheidszorg en andere diensten, de tevredenheid over de verleende diensten, alsmede vragen over ervaringen van vrouwen tijdens hun contacten met de politie en over hun gevoel van veiligheid.

Methode

Het onderzoek van het FRA over geweld tegen vrouwen betreft een grootschalige verzameling van kwantitatieve gegevens op basis van een uitvoerig enquêteformulier. Het onderzoek omvat gestandaardiseerde persoonlijke interviews op grond van een willekeurige steekproef van 1 500 vrouwen per land, wat neerkomt op interviews met **40 000 vrouwen** in de hele EU. De resultaten zullen representatieve gegevens opleveren over geweld tegen vrouwen in de EU en in de verschillende lidstaten.

Gezien de diverse vormen van geweld tegen vrouwen en de inherente beperkingen van elke specifieke onderzoeksmethode is het van belang te erkennen dat het onderzoek niet alle soorten van geweld tegen vrouwen zal kunnen meten. Zo zullen relatief weinig voorkomende vormen van geweld of geweld dat vooral bepaalde deelpopulaties treft, bijvoorbeeld vrouwenhandel en vrouwelijke genitale verminking, onvoldoende aan bod kunnen komen in een willekeurige steekproef.

Vorbereidende werkzaamheden voor grootschalig onderzoek

Sinds 2010 raadpleegt de FRA belanghebbenden en deskundigen om het onderzoeksproject betreffende geweld tegen vrouwen te ontwikkelen, waarbij de nadruk ligt op het toepassingsgebied en de doelstellingen van het onderzoek,

de behoeften van beleidsmakers op EU- en nationaal niveau en de technische aspecten van de onderzoeksmethode.

Het FRA heeft in 2010 en 2011 een voorafgaand testonderzoek over geweld tegen vrouwen verricht in zes lidstaten van de EU: Duitsland, Finland, Hongarije, Italië, Polen en Spanje. Deze voorafgaande test was bedoeld om de FRA te helpen bij het opstellen van onderzoeksvragen die vergelijkbare resultaten betreffende de ervaringen van vrouwen met geweld in de EU konden opleveren. In deze voorafgaande test is onderzocht in welke mate verschillende vrouwen inzicht hebben in de sleutelbegrippen die in het onderzoek aan bod zullen komen: in verband met ervaringen van fysiek, seksueel en psychologisch geweld in de “huiselijke” sfeer en op het werk, en in nieuwe omgevingen zoals sociale netwerksites op het internet.

Empirisch onderbouwd advies

Resultaten

De resultaten van het onderzoek, die in 2013 worden bekendgemaakt, zullen bijdragen aan de lopende debatten over maatregelen op EU-niveau ter bestrijding van geweld tegen vrouwen, bijvoorbeeld via nieuwe wetgeving, de harmonisering van bestaande wetgeving of bewustmakingsprogramma's voor de burgers van de EU. In elk land zal het onderzoek informatie verschaffen die van belang is voor de werkzaamheden van de politie, gezondheids- en welzijnswerkers en maatschappelijke organisaties, hetgeen zal helpen om doeltreffend middelen toe te wijzen en de dienstverlening te verbeteren. Schattingen van het aantal gevallen van geweld, inzicht in de behoeften van slachtoffers en hun beleving van de kwaliteit van de geboden hulp kunnen bijvoorbeeld leiden tot een herziening van de middelen die beschikbaar zijn bij overheidsdiensten en niet-gouvernementele organisaties voor slachtofferhulp.

Voor meer informatie:

Meer informatie vindt u op de website van de FRA:
<http://fra.europa.eu>,

meer bepaald op:
http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/projects/proj_eu_survey_vaw_en.htm.

U kunt ook terecht op dit adres:
information@fra.europa.eu.